

Komandi partur
Í komandi þortum verður greitt frá söguni salt- og klippfiski, sum hon er lýst á “saltfiskatúrinum” hjá Sólorku.

Mola og Yoka. Hetta er ein tann mest kenda myndin hjá Dollanum. Í 100 ár hava aðrir trúboðarar fingið heiðurin fyri hana, men nú kann staðfestast, hvør rætti myndamaðurin er

Hetta eru aðrar kendar myndir hjá Dollanum úr Congo

»Í juli, august og september í ár«, helt Danielson fram, »var eg á ferð í Congo saman við bretska konslinum Roger Casement, har hann kundi prógva hesar ræðuleikar. Eg eri fegin um at kunna staðfesta, at bretska stjórnin innan fáar vikur fer at taka stig í hesum máli. Tá fara hesi viðurskipti at koma meira fram í ljósið.«

Spurdur segði Danielson eisini púra greitt, at um »hetta trælakhald ikki kemur at halda uppát, so fer fólkið í frístatinum Congo at verða útruðað.

Í summun plássum eru dyrnar stongdar fyri trúboðarum, hóast ein av fortreytunum fyri frístatinum var fult frælsi hjá øllum trúargreinum at ferðast og at prædika í øllum landinum. Í nógvum førum hava myndugleikarnir forða teimum lokalu at selja vørur til trúboðararnar uttan at gummifyritøkurnar fyrst verða spurdar.

Spurdur hví Leopold kongur ikki steðgar hesum óskili, svarar Mr. Danielsen, at »kongurin fær 50% av øllum inntøkunum hjá gummifyritøkunum, so hetta er ein spurningur um figgjarligan vinning.

Vápnadír hermenn og vaktarmenn hava støð í bygdunum at noyða fólkið at koma við ásettu gumminnøgðini, og teir gjalda tað, sum teir hava hug til. Tey innføddu liva sum flóttafólk og gerast ofta offur fyri vandafullar umfarssjúkur.

Sovisjúkan – plágan hjá Congo

Fólkið í Congo ræðist sovisjúkuna so illa, at tey rýma undan henni sum undan ringastu ódnem.

Mr. Danielson greiddi frá, at ein orsök til sovisjúkuna er vánaliga stóðan hjá fólkinum, sum er orsakað av ov lítið av mati, sum aftur er orsakað av umrødda trælakhaldi.

Henda sjúkan er mest vanligt framvið Congoárbakkan um 200 míl niðan frá sjóvarmálanum.

Mr. Danielsen greiðir frá, at fyrstu sjúku-eyðkennini eru, at sjúklingurin vil illa sova. Hann verður meira og meira dølskur og fær óstøðugt gongulag. Afturðurin broytast eisini, so sjúklingar kunnu gera slíkt, sum teir annars ikki vildu gjørt sum at stjála og lúgva og tað, sum verri er.

Fyrsta stigið av sjúkuni er fyra mánaðir.

Dollin verður mintur hjá Sólorku í Spanien í sambandi við, tað tað eru 100 ár síðani hann doyði

Næsta stigið eru ræðandi dreymar og sjónir. Hetta ræðir sjúklingarnar so illa, at teir kunnu koyra cayenne pipar í eyguni fyri ikki at sovna.

Næsta og seinasta stigið er, at sjúklingurin verður hjálparleysur og missir matarlystin. Holdið losnar stig fyri stig av beinagrindini, og sjúklingurin kemur at líkjast eini beinagrind. Tá er sjálvandi endin nær.

Ein sjúklingur kann liva í 12 ella upp til 18 mánaðir við nógvum pínu.«

Mr. Danielsen heldur, at um vinirnir hjá hesum neyðars sjúklingum, høvdu møguleika at vera hjá teimum, høvdu ikki so nógv doyð. Men tey mugu brúka hvørja løtu at útvega nóg mikið av peningi at gjalda hesar okurskattir. Úrslitið er, at sjúklingarnir verða sleptir uppá fjall.

Hugsanin er eisini, at um tey innføddu fingi nóg mikið av mati vórðu tey meira móttstøðufør móti sjúkuni.

Blaðið heldur kortini, at orsök til sovisjúkuna, bit av tsetse fluguni, vóru menn ikki komnir eftir fyrr enn sama ár, 1903. Tí kendi Dollin kanska ikki so nógv til hetta.

Kann sammetast við »Onkel Toms Hytte«

Tað, sum er sera áhugavert, er sjálv byrjanin til greinina, har tað verður sagt:

Summar av teimum skakandi hendingunum í samband við trælakhald, sum eru so væl lýstar av Harriet Stowe í »Uncle Tom's Cabin« eru so greitt lýstar aftur við teirri ræðusøgu, sum D.J. Danielsen hevur greitt

frá sínum upplivingum í Congo. Hann er í Glasgow fyri at fáa stuðul og skapa áhuga frá øllum frælsishugaðum monnum og kvinnum fyri stríðið at loysa fólkið í Congo frá tí trældómi, sum tey liva undir.

Tað áhugaverda her er sammetingin við bókina Onkel Toms Hytte, tað heiti, vit kenna best. Henda bók hevur skapað søgu. Hon er um ein amerikanskan træl og korini hjá honum. Tað verður hildið, at henda bók var ein orsök til amerikanska borgarakríggið, sum endaði trælakhaldið. Bókin eru komin út á 60 málum og er seld í stórum tali. Í 1903 varð bókina filmatiserað.

So hetta er ikki hissini samanbering. Men hon vátar eisini, hvussu sannførandi Dollin var.

Søgan viðurkend av serfrøðingum

Iva Pésa er søgugranskari við lærda háskúlan í Leyden í Hollandi. Hennara serfrøði er Afrika og eisini Congo.

Hon hevur skrivað ummæli av bókini í Brethren Historical Review. Hon skrivar m.a.:

Óli Jacobsen hevur her skrivað gjørt eitt rósvert arbeiði, sum hevur endurskapað søguna um Danielsen fyri nútíðina.

Her er grundgivið sannførandi fyri, at D.J. Danielsen er maðurin, sum hevur tikið (illa) gitnu myndirnar av fólki við avhøgðum honum, sum vóru grundarlagið fyri herferðini móti stýrinum hjá Leopold kongi.

Bókin hevur nóg mikið av grundgevingum fyri, at DJD hevur tikið tær myndir

sum fingi so stóran týðning í teimum ljósmyndafyrilestrum, sum høvdu so stóra ávirkan.

Bókin hevur eitt óvanligt ríkidømi av skjalatilfari um DJD og hansara lív. Tað er óvanligt at finna so fjølbroyttar keldur í einum einstøkum handriti. Umframt tað so vísir bókin, hvat ið kann náast við at skriva um ein einstakan trúboðara. Hesum kundu nógvir søgumenn innan brøðrasamkomuna lært av. Tað eru nógvir av teirra trúboðarum sum hava avrikað so mikið nógv, at teirra søgu átti at verðið niðurskrivað.

Hetta er ein merkisverd bók, sum er væl undirbygd. Her er ein hópur av upplýsingum frá grundtilfarinum. Nógv av tí er eisini endurgivið orðarætt. Hetta økir um trúvirðið á bókini.

Jacobsen hevur sannførandi prógvað, at skjalasøvnini hava ein hóp av tilfari til at skriva slikar frásagnir. Vóni, at aðrir fara at fylgja fyrirðøminum hjá honum at skriva um aðrar týðandi persónar.

Tann týðningarmesta viðurkenningin er kortini, at The Journal of African History hevur eitt ummæli av bókini í útgávuni, sum kemur í november í ár.

Hetta tíðarrit verður útgivið av Cambridge University, eitt tað universitet í øllum heimum sum hevur hægstu tign. Tað sama er við hesum tíðarriti. At fáa ummæli her er roknað fyri at vera hægsta akademiska viðurkenning, sum tað ber til at fáa yvirhøvu.

Tann sum skrivar hetta ummæli er søguproffesarin Robert Burrough á Beckett lærda háskúlanum í Leeds í Onglandi. Sum tað skilst er tað jalgit.

Sólorka og Iktus minnst Dollan

Á tveimum ferðunum til Spania, sum Sólorka skipar fyri í heyst, er undirhald og frásagnir. Á báðum ferðum er lýsing av Dollanum á skránni. Á seinni ferðini er hetta sett á skrá tann 16. oktober, júst 100 ár eftir, at hann doyði.

Umframt hetta hevur Iktus eina minningarsending, sum verður send 14. og 16. oktober. Skráin finst á: [iktus.fo](#)